

a szczególnie trzody chlewniej, za kupnem której przyjeżdżają handlarze z zagranicy.

W końcu interesująca jest wiadomość, że mieszkający w Płońsku, lekarz wolno-praktykujący, p. Jędrzejewicz, zamierzył urządzić w mieście małe obserwatorium astronomiczne, na budowę którego wydał już do 2,000 rubli. Oprócz tego zamówił w Monachium refraktor za 2,000 rubli.

WIADOMOŚCI MIEJSKOWE.

*Czytamy w Kurjerze Codziennym: Jeden z głównych produktów wywozowych Cesarstwa są surowe skóry, które w fabrykach Hamburga, Wiednia i stu innych miejscowości, zmieniając formę, w podwójnej już cenie dostają się konsumentom obcym i naszym.

Z ogólnych pojęć ekonomicznych wypływa, że kraj i miejscowość każda, baczycy powinni, by sprowadzane z obcych stron materiały dostawały w formie najpodatniejszej do transportu, a przecież jak najbardziej do surowego stanu zbliżonej, a produkta swoje wysyłać już przerobionymi. Tym bowiem sposobem zbywamy nie tylko produkta natury i ciężkiej fizycznej pracy wyniki, ale nadto oddajemy obcym naszą inteligencję i pilność, płacone zwykle wysoko.

Prawo o którym mówią, szczególnie ma znaczenie dla naszego kraju, który choćby z powodu klimatycznych warunków, nie może produkować u siebie wielu rzeczy pierwszej potrzeby. Od obcych sprowadzać zawsze będziemy bawełnę, wino i jedwabie, więc za to, co im w zamian dajemy, powinno być jak najkorzystniejsze i najwięcej pracy naszej inteligentnej zawierać. Patrząc z takiego punktu na zadanie przemysłu naszego, śledzimy pilnie wzrost różnych jego gałęzi i działalności pojedynczych fabryk.

I obecnie także z powodu wykonywających się nowych budynków na powiększające fabryki przeznaczonych, mieliśmy sposobność zwiedzić zakłady panów Temlera i Szwedego, posiadających w mieście naszym pierwszorzędną garbarnię.

Nim do pobieżnego obejrzenia owej fabryki przystąpimy, powiedzcie nam wypadła, że obecnie wymagania konsumentów nie pozwalają rozsądnemu fabrykantowi ograniczyć się na wyprawianiu skór z jednej miejscowości pochodzących.

Skóry np. ukraińskich wołów, mimo pewnych przymiotów, nie dorównują wielkością skórkom wołów bawarskich, a delikatnością, pokryciu krów hodowanych w Indiach przez kolonistów angielskich lub przez holendrów na Jawie.

Do zakładów więc panów Temlera i Szwedego zakupowane bywają skóry ze wszystkich części świata, choć najczęściej naturalnie wyprawiają się skóry z Cesarstwa pochodzące.

Między surowym materiałem zaznaczyliśmy, obok powyższych wymienionych skór bawarskich i jawajskich, skóry bawole z Indii i z środkowej Ameryki, a dalej skóry z Rio-Janeiro, Rio-Grande i Valparaiso.

Szczególniej dobrze przygotowanym jest towar z Ameryki przysyłany; jest on solony mocno i wiązany w rodzaj zawiniątek, co ogromnie pakowanie i transport ułatwia.

Opisywać proces mechanicznego rozmiękania skór, jaki się w trzech wielkich, pionowo ustawionych bebnach odbywa i następnie czynność płukania, wapienia i skrobienia skór, byłoby nad nasz zamiar; powiemy więc, że wszystkie te czynności odbywają się tu nader starannie i systematycznie, a dalej, że każda skóra zostaje przy wejściu do fabryki ostemplowana odpowiednio i już pod swoim numerem cały proces wyprawy odbywa. Przy zaprowadzonych bardzo szczegółowych kontrolach i robocie na wymiar, właściciele i wójtowie mogą, oceniając każdy kawałek gotowego towaru, wiedzieć, gdzie dostrzeżenia jakiej niedokładności wyprawy, który z robotników ową wadę swojemu niedbalstwu lub nieumiejętnością spowodował.

Z jednej więc strony, zakład zabezpieczony jest przeciw niesumienności, a z drugiej, każdy dobry pracownik znajdzie uznanie i wynagrodzenie za swą pilność.

Przygotowawcze czynności, o których mówiliśmy, mogą się u panów Temlera i Szwedego odbywać nader łatwo, bo główny czynnik, woda, dobywająca się szerokim strumieniem z artestyjskiej studni i sprowadzona z sąsiednich stawów, napływa do fabryki w wielkiej obfitości i o wybornych przymiotach.

Właściwy proces garbowania załatwia się w paruset kadiach różnych wymiarów i prowadzony jest nader powoli, żeby skórę trwałość zatrzymać. Skóry bardzo grube pozostają w fabryce do dwóch lat czasu, a zwykle wolowe nie wychodzą z niej przed upływem roku.

Po dostatecznym przejęciu skóry garbnikiem, proces wyprawy jest już prawie skończony, skóra się gładzi, suszy i do magazynu odsyła.

W szczególnych wypadkach jednak towar musi jeszcze przejść parę dodatkowych manipulacji. I tak: materiał na podszewy przeznaczony, dla nadania mu większej ściśliwości i zwolnienia fabrykantów obowiązku od praktykowanego dawniej zbijania skóry na kamieniu młotkiem (przezemy, mówiamy mówiąc, i ręce i skóra cierpiały), poddany bywa działaniu osobnego przyrządu (rodzaj młota), który siłą równającą się ciśnieniu 15 centnarów na cal kwadratowy, nadaje podszewiankom odpowiednią spistość.

Do krycia znów powozów potrzebne są wielkie blamy doskonałej skóry cienkiej, mającej jednakową grubość.

Dawniej blamy podobne otrzymywano zeszkrobując ręcznie lewą stroną skóry, co dużo pracy kosztowało, dając wątpliwe rezultaty. Dziś fabryka sprowadziła z Paryża dowiecnie pomysłany przyrząd, krajający skórę w kierunku jej grubości szybko i dokładnie.

W ten więc sposób otrzymujemy z każdej przekrojonej sztuki dwa płaty, licowy jednak wszędzie gruby

i wyborowych przymiotów i drugi spodni do pośledniejszych użytków.

Innym ważnym ulepszeniem w zakładach pp. Temlera i Szwedego jest zastosowanie przyrządu do prasowania już zużytej kory. Kora po przejściu przez wałce wyciskająca z niej wodę, służy za wyborny materiał opałow i użyta jest do opalania kotłów maszyn parowych. W ten więc sposób produkcja pary bardzo niewiele kosztuje, a odpadek nieużyteczny, gdzieindziej doskonale się wysługuje.

Mimo ciągłego użycia owej kory do opalania dwóch maszyn parowych łącznej siły 54 koni, wiele kory zostaje jeszcze nieużytej — i trzeba ją wyrzucić, bo żaden inny zakład przemysłowy w Warszawie, nie ma odpowiednio urządzonych palenisk.

Zaznaczyć przytem musimy: że cała returowa para używa się w fabryce do ogrzewania sal i budynków, tak, że w całym zakładzie nie zachodzi potrzeba stawiania pieców ani kaloryferów, przez co się znacznie niebezpieczeństwo pożaru zmniejsza.

Gdy rozmiary naszego artykułu nie pozwalają nam rozszerzać się zbyt, wspomniemy tylko o nowym budynku fabrycznym wielkich rozmiarów, obłożonym tak, żeby wszystkie manipulacje odbywały się pod dachem w ogrzanych izbach, gdy dotychczas w fabrykach garbarskich część kadzi do moczenia skór, znajdowała się na świeżem powietrzu — i o przyrządach do rozdzielania i mielenia kory debowej: ulepszonych przez p. T. i wykonanych w warsztacie mechanicznym, znajdującym się w obrębie zabudowań fabrycznych.

Przechodząc do ekonomicznej strony przedsiębiorstwa, powiedzcie wypadła, że liczba ludzi zatrudnionych w fabryce wynosi przeszło 400 osób, a produkcja roczna przechodzi milion rubli srebrnem.

Gdy już wspominaliśmy, że każda skóra najmniej rok w zakładzie przebywa, łatwo jest pojąć, jak wielkim kapitałem obracać musi przedsiębiorca.

O sumienności naszych przemysłowców najlepiej objaśni fakt następujący.

Woły amerykańskie dostarczające skór na pasy do maszyn, znane są bywają gorącym żelazem. Rana po przetworzeniu zarasta, ale w tem miejscu skóra ulega nadwężeniu i traci na mocy.

Otóż p. Temler, wyprawiając skóry amerykańskie, rozcina je każe na dwie połowy i na pasy przetrza pasy połowę nie mającą piętna, używając drugiej do innego rodzaju wyprawy.

Kończymy nasz artykuł przypomnieniem znanej już rzeczy, a mianowicie dobrego stosunku między właścicielem i rękodzielnikami fabryki, dla których administracja urządza szkółkę, kasę wsparcia, a nawet mieszkanie dla, byle tylko zgromadzić u siebie robotników sumiennych i zdolnych — i stosunki fabryki z zagranicą, gdzie znaczna część wyprodukowanego towaru wychodzi, wracając z lichwą pieniądze, na zakupienie surowego materiału wysłane.

Z INNYCH GUBERNIJ.

* Wiadomości o wyprawie chińskiej. (Z listu do redakcji *Russkiego Invalida*). — Podczas gdy szczęśliwi nasi towarzysze wyprawy znajdowali się już oddawna w urodzajnej części chłanstwa chińskiego i korzystali z dogodnego i przyjemnego życia obozowego w ogrodach m. Chiwi, dostało mi się w udziale pozostać z 2-m dywizjonem 2-ej baterji 1-ej turkiestańskiej brygady artylerji, należącemu do składu kolumny majora Dreschera, przeznaczonej do strzeżenia zapasów żywności całego oddziału turkiestańskiego, złożonych w posterunku św. Jerzego (w miejscowości Chai-ata).

W tej miejscowości ponurze, narażonej na nieustanne huragany piaszczyste, staliśmy 10 dni, do 30 maja. Nie będę wam opisywać wszystkiego, co ucierpieliśmy przez czas stania w tej fatalnej miejscowości; łatwo i bez tego wystawic sobie, z jaką niecierpliwością kolumna nasza oczekiwała dnia wyruszenia dalej, dla połączenia się z naszymi towarzyszami broni.

Dzień ten szczęśliwy przyszedł 30 maja. Od posterunku św. Jerzego do Amu-Darji zmuszeni byliśmy przebyć 100 wiorst przestrzeni bezwodnej; na całej tej drodze, w jednym tylko miejscu można było dostać wody, mianowicie w słynnych studniach Adam-Kryganu. Ztąd do Amu-Darji odbyliśmy trzy marsze nocne, we dnie bowiem niepodobniwem było iść z powodu upałów nadzwyczajnych. Artylerja posuwała się z trudnością, brnąc w morzu piasków, pomimo, iż zaprzężono do każdego działu po osm i do każdego jaszczka po pięć koni. Za drogową w tej pustyni służyły nam niezliczone trupy wielbłądów, jako ślady oddziału turkiestańskiego, który przechodził tędy.

Dnia 3 czerwca, o godzinie 5-ej zrana, ujrzelśmy najpierw jezioro, za nim zaś wspaniałą rzekę Amu. Żołnierze jedynowali pomimo woli czapki i z zapalem robili znak krzyża św., dziękując Bogu, że doszli do rzeki, do której wielu wątpiło, żeby można było dostać się. Dalsze nasze posuwanie się wzdół Amu było już łatwe stosunkowo, pomimo iż brniliśmy jeszcze tu po piasku. Nożem, 7 czerwca, weszliśmy do zaludnionej i uprawnej oazy chińskiej.

Dnia 12 czerwca kolumna nasza przyszła do Szurachanu. Jost to jakby cały szereg folwarków, gdzie każdy dom ma pozór małej twierdzy; w środku bazar, który zastaliliśmy już spalony. Dnie 14, 15 i 16 czerwca przeznaczone były na przeprawę naszą przez Amu-Darję, na lewym brzegu której zajęliśmy stanowisko dla obrony przeprawy pod m. Chanki. Jest to mała twierdza z bazarem; naokoło miasta same tylko folwarki.

Nareszcie, 30 czerwca, o godzinie 11-ej weszliśmy do stolicy chłanstwa, zdobytej na miesiąc przedtem przez gen. adj. von-Kaufmana. W Chiwie dywizjon nasz stał sześć dni i przez ten czas zdołalem obejrzeć miasto. Chiwa jest niewielkim miastem i mu także ulice jak nasze miasta środkowo-azjatyckie. Pomiedzy budowlami w Chiwie znajduje się zresztą i takie, jakich nie zdarzało mi się widzieć w Azji; do ich liczby należą: nadreśce z cegły palonej; wspaniała kaplica Polwan-ata, z olbrzymią kopułą, glazurowana wewnątrz i na zewnątrz; wewnątrz kaplicy znajdują się groby. Z pomiędzy gmachów glazurowanych w Chiwie zasługują także na uwagę, z powodu bardzo pięknej roboty, minarety, w których, jak się zdaje, pięciu, które widąc zdaleka przy zbliżeniu się do miasta.

Dnia 6 lipca wydano rozkaz, żeby dywizjon nasz wymaszerował z kolumną złożoną z ośmiu kompanij piechoty, dywizjonu baterji konnej i dziesięciu secin

kozaków, z kompanją rakietańską; kolumna ta udawała się do koczowisk turkomanów-jomudów. Oddział ten oddany był pod dowództwo generał-majora Golowaczowa.

Dnia 7 lipca, o godzinie 7-ej zrana, wyruszyliśmy drogą na Chazawat, gdzie 8-go przepędziliśmy cały dzień.

Dnia 9 lipca posunęliśmy się dalej. Wszedliśmy na terytorjum turkomanów, spodziewaliśmy się znaleźć tam ludność uległą lecz wszystkie wioski były puste. Jomudowie mieszkają oddzielnymi rodzinami, z których każda ma niewielkie gospodarstwo i dom na uprawianym przez się gruncie; takie folwarki spotykaliśmy na każdym kroku.

Tymczasem otrzymaliśmy wiadomości, że jomudowie zamierzają stawić nam silny opór. Wtedy wojska nasze zaczęły niszczyć ich zbroja stojące w stertach i ich domy; wszędzie po drodze wybuchł ogień, który niszczył mienie turkomańskie. Zrobiwszy 15 wiorst drogi wśród pożogi i dymu, stanęliśmy na nocleg. Poślano przedem na rekonesans, w pomoc zaś jej skierowano dwie kompanje strzelców. O 15 wiorst od miejsca noclegu miało miejsce pierwsze z jomudami spotkanie, które zakończyło się tem, iż przypędzono do naszego obozu mnóstwo bydła i zabrano turkomanom znaczną ilość ruchomości; prawdziwej atoli bitwy nie było, jomudowie bowiem zdołali ratować się ucieczką.

Dnia 10 i 11 lipca szliśmy dalej, spotykając po drodze obraz zniszczenia i ucieczki; 12-go lipca mieliśmy dzień wypoczynku, 13-go zaś stanęliśmy biwakiem pod wsią Czandyr. Dotąd nie było jeszcze większych utarczek z nieprzyjacielem. Dopiero pod Czandirem rozpoczęła się właściwa walka.

Około godziny 1-ej po południu, ukazali się zdala jeźdźcy, którzy wykonywali ewolucje i których liczba zwiększała się stopniowo. Ażby jeźdźcy ci nie niepokoił oddziału, rozkazano posłać przed front naszej pozycji kompanje strzelców, w osobnych półplutonach. Turkomani usiłowali wykonać kilka ataków, lecz berdanki (tak strzelcy nazywają swoje gwintówki) ostudziły niebawem zapał turkomanów, którzy zaczęli już trzymać się zdaleka. Niestety, dzień ten kosztował nas dość drogo: na lewym skrzydle naszej pozycji postawiona była warta kozacka, złożona z pięciu kozaków i jednego oficera. Korzystając z chwili, w której kompanja koncentrowała się, turkomanami uderzono szybko i śmiało na wartę kozacką i wycofali ją; w tej liczbie zginął i oficer Kamieniec. Odbito się to w okamgnieniu, tak, iż nie było możności pospieszenia z pomocą.

Dzień 14 lipca przeszedł całkiem spokojnie. Wieczorem dało rozkaz, żeby na godzinie 1-ą w nocy oddział stał w pogotowiu do wyruszenia bez bagażów z postawieniem taboru pod zastoną dwóch kompanij 4-go bataljonu. Prawie nikt nie spał tej nocy: wszyscy byli jak gdyby w oczekiwaniu czegoś. Wtedy właśnie usłyszano alarm; patrol turkomański natrafił na naszą straż, obie strony strzelały do siebie nawzajem i następnie uciekły się. Niebawem atoli podpułkownik Omeljanowicz, dyżurny w oddziale, dał znać generałowi Golowaczowowi, że w stronie gdzie znajdują się łańcuch, słychać rżenie koni i widnie miejscami ognie.

Dowódca oddziału rozkazał wstrzymać się z wymaszerowaniem do godziny 3 zrana. O wpół do drugiej, arby (wozy na dwóch wysokich kołach) zaczęły gromadzić się do ogólnego caré.

Jak skoro wszystkie rodzaje broni stanęły na swoich miejscach, oddział zaczął wyruszać po ciemności i formować się w kolumnę marszową. Kozacy poszli przodem; za nimi posunęły się dwie kompanje piechoty; dywizjon nasz i konny poszły sznurem po jednym dziale. Raptem, wśród ciszy nocnej, rozległy się nie spodzianie w powietrzu straszne krzyki i piski. Wszyscy zdmuli na chwilę; straż przednia wszczęła walkę.

Atak turkomanów był tak gwałtowny, że kozacy cofnęli się w tył i wszczęła się walka ręczna. W tej chwili krytycznej, kompanja 2-go bataljonu strzelców uderzyła na siebie bagnietem drogę naprzód, przez gęste masy jomudów, zasłoniła sobą jazdę, ocaliła generała Golowaczowa i jego orszak, którzy otoczeni byli przez nieprzyjaciela, i zaczęła dawać ognia rotowego.

Jednocześnie prawie i nasz dywizjon wyjechał kłusem wioząc działą sznurem po jednemu (miejscowość nie pozwalała wjechać na pozycję szerszym frontem), uszykował się frontem na prawo, i jak skoro nieprzyjaciela, ogromnymi masami, z krzykiem rozpaczliwym, uderzył naprzód w zmierzającą zgniecenia nas, zaczęliśmy w okamgnieniu działa na pozycję i daliśmy ognia kartraczami. Zaledwie zdołaliśmy odeprzeć ten atak gwałtowny, gdy usłyszeliśmy takż krzyk zgłaszający zły nasz pozycję.

Pluton mój odwrócił się szybko, zatoczył znowu działą na pozycję i nie myśląc długo, zasyłał powtórnie turkomanów kartraczami. Pospieszył tu nam na pomoc dywizjon konny i zaczął strzelać do rabusiów. Wielu turkomanów zawiązywało sobie oczy, żeby nie widzieć okropności śmierci i powierzyli w zupełności swój los wybranym swoim koniom. Kompanje nasze, atakowane przez ogromne tłumy nieprzyjacielskie, odparły wytrwale ich poiski, dając strzały po strzałach; dodatek do tego należy, że walka toczyła się wśród nadzwyczaj niedogodnych dla nas warunków, albowiem ciemność nocy, kurzy zgłaszające krzyki turkomanów, nie pozwalały z początku widzieć ani liczby nieprzyjacieli, ani też najbardziej zagrożonego przez nich punktu naszej pozycji.

Gdy rozproszył się dym, opadł kurz i rozwidniało się całkiem, spostrzegliśmy, że turkomanami byli całkiem rozproszeni. Lecz dowódca ich zaczął znowu gromadzić swoje bandy w odległości jednej od nas wiorst. Zaczęto wtedy strzelać granatami kartraczowemi, które przetrwały turkomanów do takiego stopnia, że znikli oni szybko z przed naszych oczów. Straty nieprzyjaciela były ogromne, lecz trudno je wykazać dokładnie; dość powiedzieć, że cała okolica zawalona była stosami ludzi i zwierząt zabitych.

Wkrótce po tej rozprawie wezwano mnie z plutonem do taboru, naprzeciw którego zaczęły być okazywać się znaczne bandy turkomanów; musieliśmy strzelać tu znowu granatami kartraczowemi, które tak skutkowały, że jomudowie nie pokazali się już więcej. Następnie oddział nasz rozpoczął seiganie, niszcząc po drodze mienie turkomanów.

Pomimo radości jaką sprawiło nam zwycięstwo nad śmielnymi jeźdźcami turkomańskimi, wspominałyśmy pomimo to z smutkiem o poległym w tej bitwie bohaterze, podpułkowniku od kozaków Jesipowie. Waleczny ten sztab-oficer zostawił młodą żonę i malutką córeczkę. Dotknęła nas boleśnią strata tego oficera, godnego szacunku, szlachetnego i walecznego.

Oprócz tego mieliśmy w tej bitwie kilku rannych oficerów, w tej liczbie dowódcę oddziału, generała Golowaczowa, który ciężki został w ramię bronią sieczną. Pomimo bólu jaki sprawiała rana, nie opuszczał on

Wyjątek z doniesienia urzędowego o opisanej poniżej bitwie zamieszczony był w Nr. 189 *Russkiego Invalida*.

szeregów, jeździł spokojnie wśród wojsk, dziękował im za wytrwałość i waleczność, i potem dopiero, na nalegania lekarza, pozwolił opatrzyć sobie ranę.

* Według *Rusk. Inw.*, zgłosiło się w roku bieżącym 43 oficerów, którzy oświadczyli się z chęcią wejścia do akademii Mikołajewskiej sztabu jenerałnego. Z tych, 13 części nie złożyło egzaminu, część zaś nie ukończyła tegoż z przyczyn choroby lub dla innych powodów. Przyjęto przeto do akademii 30 oficerów.

Wszedł do akademii Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Mikołaj Mikołajewicz Młodszy, który złożył egzamin wstępny jeszcze w maju r. b.

Najmniej żyjących sobie wejść do akademii było między innymi z moskiewskiego okręgu wojskowego. Mało było także aspirantów, w porównaniu z ogólną liczbą oficerów, z warszawskiego okręgu wojskowego.

Z pomiędzy zakładów wojskowo-naukowych, szkoła konstancyjska, po niej zaś aleksandrowska, dostarczyła w tym roku akademii największą liczbę słuchaczy.

Podług rodzajów broni, większość przyjętych do akademii stanowi, po dawnemu, piechota; oficerów od artylerji stawilo się do egzaminu, zwłaszcza zaś przyjętych zostało, bardzo mało w porównaniu z dawnymi laty.

* W październikowym zeszytzie „Wiadomości Cesarzowskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego”, zamieszczony jest, pomiędzy innymi, wyciąg z protokołu północno-zachodniego oddziału Towarzystwa, zawierający w sobie wiadomości o odkryciu przez T. P. Dymczewicza pokładów węgla burgo w okolicach m. Grodna. Z wiadomości tych okazuje się, że komitet, rozporządzający północno-zachodniego oddziału Towarzystwa użył wszelkich zależnych od niego środków, dla dalszego prowadzenia rozpoznać poszukiwań i rozpoczęcia eksploatacji na próbę węgla burgo, i wypłacił na ten przedmiot 300 rub. Oprócz tego Cesarzowskie Towarzystwo mineralogiczne udzieliło na ten sam cel 400 rub.

W tymże zeszytzie „Wiadomości”, zamieszczony jest list do sekretarza Towarzystwa od p. Fritsche, który niedawno ukończył podróż do Mongolji. List ten wysłany był z Nerezyńska 4 lipca i zawiera różne wiadomości o całym kraju, który podróżnik przebył z Pekinu do naszych granic. Podając wiadomości o rezultatach naukowych swej wycieczki, p. Fritsche pisze:

„W ogólne mapy geograficzne, hipsometryczne i inne sporządzone z 30 punktów pomiędzy Pekinem a Nerezyńskiem, dość równomiernie rozdzielonych na całej przestrzeni 2,000 wiorstowej drogi. Oprócz tego zebraliśmy niektóre dane geologiczne i mineralogiczne, poparte kolekcją kamieni, a także mam mały zbiór roślin z różnych miejscowości.

Cała droga od Pekinu przez Si-wajn-dze do Chejszuja, zamyka się górami, pomiędzy którymi leżą urodzajne doliny z gruntem po większej części, z wywiezłego granitu. Pozioma długość mas górskich i ich odnóg jest bardzo wielka; pionowa ich wysokość czasem dochodzi od 8 do 10 tysięcy stóp, ale gór na 15,000 stóp, jak utrzymywali jeźdźcy z czasów Kan-si, nie widzieliśmy, oraz o ich istnieniu nie słyszeliśmy od chińczyków. W taki sposób dowcipny domysł p. Siemionowa, podany przezeń w przekładzie 1 tomu Aji Rittera, potwierdza się.

„W miarę przesiedlania się chińczyków do południowo-wschodniej Mongolji, krajowe nazwiska miejscowych przedmiotów zamieniały się na chińskie i teraz nie można już odszukać wielu miejscowości, oznaczonych 200 lat temu na mapach pod ich nazwami mandżurskimi i mongolskimi. Wychodzący z Chin zaludniają całkowicie księztwa Czechar, Baryn i część Oniutu, oraz do 50,000 kilom. kwadr. w ziemiach Cesarzowskich nad rzekami Baj-cza, In-gin, Imatu, Isun i Szanduo-gok, które chociaż są przyłączone do pałacu Ze-cho, lecz sprzedane zostały przez mandarynów, na osobistą korzyść. Na miejscu lasów cesarskich, gdzie połowali synowie niebios, urządzono role, i żeby powstrzymać ten napływ rolników chińskich, księżstwa mongolskie na północ i wschód od Czarnych-Wód postanowili nie dozwalać więcej ani jednemu rolnikowi chińskiemu osiedlać się na ich gruntach.

Dalej w „Wiadomościach” następują dwa artykuły dotyczące badań azjatyckiej części Rosji i ziem z nią graniczących. Jeden z nich, L. P. Sobolewa, o stopniowym ruchu piasków w Bucharze — ruchu pozostającym nie bez ważnych następstw dla naszego kraju turkiestańskiego. Rzecz się ma tak, że corocznie piaski ruchome pustyni środkowo-azjatyckiej, coraz bardziej posuwają się naprzód i zaczynają opuszczać wieś otaczającą Bucharę. Straszny los oczekuje mieszkańców w razie zupełnego zamulenia rzeczek i kanałów, stanowiących główny warunek życia we wszystkich środkowo-azjatyckich oazach.

Zmniejszenie przestrzeni zasiewów w bucharskich tumanach, sprawiając bezpośrednie szkody tamecznej ludności, może — powiada autor artykułu — odbić się bardzo niekorzystnie w miejscowościach Turkiestanu przez nas zajętych. Poczynając od 1868 roku, do ruskiego Turkiestanu przybywa mnóstwo wychodźców z sąsiednich niezależnych bekstów i chłanstwa, a przeważnie z chłanstwa Buharskiego. Na fakt ten dotąd nie zwrócono należytej uwagi, lecz istnienie jego w rzeczywistości nie ulega wątpliwości. Według prywatnych wiadomości można liczyć, że do samego okręgu Zarawskiego w ciągu czterech lat przybyło do 60,000 takich wychodźców. Ludzie ci rzadko stają się właścicielami ziemskimi i po większej części zajmują się na robotników do mieszkających wioskach. Tymczasem w okręgu Zarawskim i bez nich jest ciśnie.

„Cóż będzie, jeżeli do okręgu przyjdzie — powiada dalej autor, — jeszcze 100,000 z okręgu Buharskiego, co jest bardzo możliwe? Zastępienie się jest bardzo korzystne, albowiem dla wszystkich sąsiadów jest oczywiste, że nasze urządzenia są lepsze od bucharskich, i mieszkańcy naszych prowincji nie są obowiązani pozostawać pod uciskiem duchowieństwa, które — powiemy tu, nie jest lubiane przez niższe klasy ludu.

Rozbijając przyczynę ruchu piasków i środki przeciwko zasypaniu przez nie gruntów urodzajnych, autor uznaje, że wytrzebienie lasów saksaulowych, jest jedną z przyczyn rozszerzenia się przestrzeni piasków.

Druga przyczyna jest daleko ważniejsza. Stanowi ją stopniowe spustoszenie i wyłudnienie północnej i północno-wschodniej części Bucharji. Spustoszenie to rozpoczęło się od zniszczenia wielkich kanałów, najznakomitszych w Azji Środkowej, które dostarczały wodę tym częściom chłanstwa z rzeki Syr-Darji.

Według krótkowego wywodu autora, ruch piasków wzniósł się z powodu wyludnienia kraju, a zatem może być powstrzymany lub osłabiony, jeżeli będzie znaleziona możliwość zirygowania na nowo pustych obecnie przestrzeni.

Godnem jest uwagi, że zbieractwo powiększa się z zajęciem przez nas kraj. Okoliczność ta rosnącej przypisywaliśmy hojności w rozdawaniu jałmużny wszystkim, kto zbiera. (Turk. Wiadom. 1878 r.). Ale należy pamiętać, że nie hojność nasza może zbieractwo, lecz raczej przeludnienie w sąsiednich oazach i napływ wychodźców. (Przyp. autora).

dykcji Leszno pod Nr. 73%, urzędującej, zamieszkanie prawne u Wojciecha Zachorowskikiego Obrocy Prokuratorji w m. Kielcach zamieszkałego obrane majacej.

Z mocy aktu urzędowego w d. 30 Marca (1. Kwietnia) 1843 r. zeznającego, którym Lejbus Tenenbaum wyznaj był działym funduszow remanentów kass miejskiej sumy rs. 1.000, ni budowę domu w mieście. Chęcinach pożyczony.

Kontrakt kupna i sprzedazy urzędowanie w d. 5 (17) Sierpnia 1843 r. zawartego, którym Lejbus Tenenbaum sprzedaj Jankowi Gweli t. małżonkom Księgitzynem nieruchomosci w Chęcinach oznaczoną Nr. 85 potrafił i przekazał w szacunka sumę powyższą.

1. Deklaracji urzędowej w d. 23 Sierpnia (1. Września) 1849 r. zeznającej, moca której, małżonkowie Księgitzynie zobowiązali się spłacić pożyczkę powyższą ratami w ciągu lat 20.

W poszukiwaniu z masy wakujucej po tychże z małżonkami Księgitzynami pozostałej, a rs. 250, z procentem 5%, od dnia 20. Kwietnia (1. Maja) 1867 r. z większej sumy rs. 1.000 pochodzącej, za bezpochecne w dziale IV pod Nr. 1 wykazu hipotecznego nieruchomości Chęcinach oznaczonej Nr. pol. 85 a hyp. 29, rs. 62 k. 8 1/2 procentów po dzień 20 Kwietnia (1. Maja) 1867 r. i kosztów eksekucyjnych.

Aktem Komornika Sądowego Hipolita Jankowskiego dnia 6 (18), 8 (20) i 9 (21) Sierpnia 1873 r. zajęta została na sprzedaż w drodze przymuszonych wywłaszczenia.

Wobec braku własności położona w m. Chęcinach, gminie Chęcin pod jurysdykcją Sądu Pokoju w Kielcach, Powiecie Kieleckim Gubernji Kieleckiej, oznaczona Nr. pol. dawemy 85, nowym 94, a hipotecznym 29, należąca da wstę do Janka i Gweli t. małżonków Księgitzynów, a obecnie do masy wakujucej po tychże Księgitzynach pozostałej, której kuratorem mianowany jest Burduski Józef Patron w m. Kielcach zamieszkały.

Nieruchomość ta składa się z placu położonego przy ulicy Chmielnickiej, obejmującego powierzchnię szac. kw. 3,089, na którym znajdują się dom i oficyna w stanie zdezolowanego i niemieszkalnego.

W czasie gdy Nieruchomość była w stanie użytkowym, roczne podatki czyniły rs. 9. Kopie aktu zajęcia doręczone zostały: Burmistrzowi miasta Chęcin, Antoniemu Osinińskiemu w d. 9 (21) Sierpnia 1873 r. a Pisarzowi Sądu Pokoju w Kielcach Mieczysławowi Halki d. 19 (31) Sierpnia 1873 r. Wnieciono do księgi wieczystej w d. 23 Lipca (4 Sierpnia) 1873 r. do księgi zaareztowaną Trybunału Cywilnego w Kielcach d. 30 Lipca (11 Sierpnia) 1873 r.

Pierwsza publikacja zbioru, objaśniająca warunki sprzedaży, odbydzie się na audyencji Trybunału Cywilnego w Kielcach w d. 18 (30) Września 1873 r.

Zbiór objaśnień i warunki sprzedaży, przejrane być mogą w Kancelarji Pisarza Trybunału Cywilnego w Kielcach i u Wojciecha Zachorowskikiego Obrocy Prokuratorji w m. Kielcach zamieszkałego, sprzedaż nieruchomości powołanej popierającej.

Kielce d. 1 (13) Sierpnia 1873 r.
Bieliński.

Wywieszono na tablicy Izby Skarbowej audyencyjnalnej Trybunału Cywilnego w Kielcach d. 1 (13) Sierpnia 1873 r.
Bieliński.

Po odbyciu trzech publikacji zbioru objaśnień i warunków sprzedaży, termin do licytacji przygotowanej wyznaczony został na dzień 20 Listopada (2 Grudnia) 1873 r. Licytacja odbydzie się na audyencji publicznej Trybunału Cywilnego w Kielcach i wywołana zostanie od suny rs. 275.

Kielce d. 18 (30) Października 1873 r.
Bieliński.

N. D. 6651. Komornik przy Sądzie Apellacyjnym Królestwa Polskiego.

Zawiadama stronni interesowane iż prawie w drodze eksekucji Sądowej zajęte ruchomości przez publikacy licytacy sprzedane będą a mianowicie:

1. w d. 31 Października (12 Listopada) r. b. o godzinie 10 z rana na placu Muranow, różne meble, fesonowe i kamienie na nadgrodku.

2. w d. 1 (19) b. m. i r. o godzinie 10 z rana na placu S. Aleksandra w Warszawie, różne meble fesonowe.

3. w d. 2 (14) b. m. r. o godzinie 10 z rana w Warszawie przy ulicy Soles w dziedzińcu posesji Nr 2929 (300), dwieście becek Czerwemu portlandzkiego (Jonschon), który to cement częściowo lub też ogółem stosownie dla zyczenia konkurentów sprzedany będzie na każdy przystępujący do licytacji obowiązany będzie stożyc po kop. 75 od każdej beczki.

4. w d. 5 (17) Listopada r. b. o godzinie 10 z rana na placu Grzybów zwanym w Warszawie, fortepan machinową i komoda szatniowa.

A. Markowski, Komornik.

N. D. 6652. W dnia 1 (13) Listopada 1873 r. o godzinie 11 z rana w Warszawie na placu targowym za Żelazna bramą zwanym, prawny zajęte towary a mianowicie: Zagnoł kolorowy w deseni i w psaki na poszewki, pika różno kolorowa; perkal różnokolorowy wyroba krajowego i ruskiego oraz meblowy, materja welniana różno kolorowa w kraty pasy i gładka, dyma, płuciana w różnych kolorach i gaunkach, nankin koloru żółtego i ponsowego, zagnoł różno kolorowy, czeparsz szary, drelach w różnych gaunkach, koniek bawelijski i welniany różnego koloru, flanelka różnego koloru, szambyr na sznurek, taletan szary bronzowy i różowy, bez szarych; kamlot różnokolorowy, popielina, wielki nankin białej w deseni, taletan różnokolorowy, chutki welniane, białe lalka różno kolorowa, barchan, płótno w resatkach, trybes i pntyber różnokolorowy, rypa, koldry ryposne, alafas, atlas welniany, mora czarna welniana, popielina szary, lampy wiszące, szafa i bufety osono o sklepowej i t. p. przez publiczną licytacy sprzedani będą.

Warszawa d. 30 Paździ. (11) Listopada 1873 r.
Jan Orłowski, Komornik.

N. D. 6629. W d. 1 (13) Listopada r. b. 1873 i dn następujący każdodziennie od godziny 10 z rana, na targu za Żelazną bramą w Warszawie, sprzedawane będą, zajęte przedmioty, jako to: powozy, karocy, omniowy, wozy, saki, koni sztuk 19, kół meble, różne dywan, garderoba i bielizna męzka i damska, lampy, lustra, lansafaty, zegar i t. p. przez publiczną licytacy.

Ruszycki-Komornik.

pod Nr. 1766 zamieszkały.

OGŁOSZENIA PRYWATNE

N. D. 6596. Podaje do powszechnej wiadomości iż **Bilek Lombardu** wydany za Rs. 40,425 przypadkowo zginiął; wywiza się posiadaczem i bę najpóźniej w 6 tygodni od dnia ostatecznego ogłoszenia zgłosił się i prawo posiadania onęgo w Dyrekcji **Lombardu** udowodnił, gdyż w przeciwnym razie duplikat biletu wywiza zostanie osobie której nazwisko napisano w Księgach Dyrekcji.

N. D. 6585. **Bilek Lombardowe**, N. D. 9,148, 6,647, 6,688, 4,676, 3,461, 3,119, 12,392, 10,839, 8,511, 6,173, 8,498, 9,667, 3,704 i 24,221, zginiły.